



ASOCIAȚIA PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN ROMÂNIA - COMITETUL HELSINKI

București, Str. Nicolae Tonitza nr. 8A, Sector 3, Tel/Fax: 312 45 28; 312 37 11, e-mail: office@apador.org

COMENTARIILE APADOR-CH CU PRIVIRE LA PROIECTUL DE COD PENAL

CONSIDERAȚII PRELIMINARE

APADOR-CH consideră proiectul CODULUI PENAL publicat pe site-ul Ministerului Justiției un progres necesar atât față de legea penală în vigoare cât și de Codul penal adoptat în anul 2004, dar neaplicat prin prorogări repetate în fiecare an, inclusiv în 2008.

Asociația apreciază reducerea substanțială a situațiilor în care minorii pot fi sancționați cu pedepse privative de libertate, precum și, în general, a pedepselor pentru fapte penale ce prezintă un pericol social relativ mic. De asemenea, este bine venită extinderea sferei de aplicare a amenzilor, ca pedeapsă principală sau ca alternativă la încarcerare. APADOR-CH insistă însă pentru includerea *muncii în folosul comunității ca pedeapsă principală* și nu doar alternativă sau complementară cum prevede proiectul în discuție.

Pe lângă aspectele pozitive, există în proiect reglementări care, în opinia asociației, trebuie să fie modificate, completate sau eliminate în scopul realizării unui mai bun echilibru între conduita impusă de stat și drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

În plus, APADOR-CH consideră necesar ca în paralel cu proiectul Codului penal să fie modificată în mod corespunzător și legea **cazierului judiciar**, Legea nr. 290/2004, pentru ca instituțiile nou introduse în materia sancțiunilor penale să se regăsească din punct de vedere al notării/ștergerii din cazier și în această lege. Potrivit art. 2 din Legea nr. 290/2004, modificată prin Legea nr. 202/2005, în cazierul judiciar se ține evidența persoanelor condamnate ori împotriva cărora s-au luat alte măsuri cu caracter penal sau administrativ.

În iunie 2007, APADOR-CH a transmis prima variantă a acestor comentarii către Ministerul Justiției. Deoarece unele dintre criticile formulate în 2007 sunt în continuare valabile, chiar dacă proiectul a suferit modificări, APADOR-CH reitrează observațiile sale cu privire la acestea.

PARTEA GENERALĂ

1. Art. 19 - Legitima apărare.

Textul propus nu rezolvă disputele practice și teoretice privind apărarea legitimă; în practică, este greu de apreciat și acționat **proporțional**, în condițiile unui atac imediat. E nevoie de un text mai clar, care să lămurească disputele de până acum.

Asociația consideră că, la alineatul (2), este de preferat expresia “*necesară*” în loc de “*proporțională*”, deoarece, după cum s-a pronunțat și doctrina, **necesitatea nu este similară cu proporționalitatea, o apărare necesară putând fi mai gravă decât atacul**. Ideea de proporționalitate a apărării, obligă în mod excesiv victima atacului iminent sau în curs de desfășurare la efectuarea unor calcule și evaluări “pe moment” pentru a găsi o cale de ripostă adecvată/egală cu atacul, obligație care nu ține cont de realitate și de necesitatea prioritară ca victima să se apere și nu să-și protejeze agresorul.

De asemenea, a fost restrânsă în mod nejustificat prezumția de legitimă apărare din al. (3), introdusă în Codul penal prin Legea nr. 169/2002 (care se regăsea și în codul penal din vechiul Regat, anterior codului penal Carol al II-lea), prin care, în esență, se considera săvârșită în condiții de legitimă apărare fapta comisă pentru respingerea pătrunderii fără drept în locuința unei persoane. Protecția dreptului la viață privată, garantat de art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului include și protecția acordată **domiciliului** persoanei împotriva intruziunilor ilegale (dreptul la domiciliu privește **siguranța** și bunăstarea persoanei); acest drept trebuie să fie efectiv și să fie exprimat într-o formă previzibilă, iar statele au și o obligație pozitivă de a adopta măsuri legislative, care să facă din acest drept, unul real, iar nu iluzoriu. Pătrunderea fără drept într-o locuință este la fel de periculoasă pe timp de noapte ca și pe timp de zi. Pătrunderea ilicită își păstrează gravitatea nu doar dacă privește strict locuința, ci și în cazul unei încăperi, dependințe sau loc împrejmuit ținând de locuință. Din acest motiv, în art. 222 al. 1 din proiect, unde este definită violarea de domiciliu, trimiterea se face nu doar la locuință, ci și la încăpere, dependință sau loc împrejmuit ținând de aceasta.

În raport cu comentariile precedente, asociația propune modificarea alin. (2) și (3) al art. 19, după cum urmează:

“(2) Apărarea este legitimă când este necesară pentru a respinge un atac material, direct, imediat și injust îndreptat împotriva vieții, integrității corporale, sănătății, libertății, bunurilor sau celorlalte drepturi, fie ale sale, fie ale altei persoane sau împotriva unui interes general.

(3) Este prezumată ca necesară în sensul alin. (2) și fapta săvârșită pentru respingerea sau apărarea de pătrunderea fără drept a unei persoane prin violență, viclenie, efracție sau prin alte asemenea mijloace, într-o locuință, încăpere, dependință sau loc împrejmuit ținând de acestea.”

2. Art. 37 – Concursul de infracțiuni.

Este complet nepactică menținerea distincției dintre concursul real și cel ideal (formal) de infracțiuni, în condițiile în care regimul sancționator este același pentru ambele categorii. În practică, această distincție a creat probleme în mod artificial,

multe casări fiind dispuse pe motivul că în loc de concurs real trebuia reținut cel ideal sau invers. Se menține astfel un formalism excesiv și se ajunge în mod artificial la hotărâri casate.

3. Art. 53 – Pedepsele principale.

Așa cum s-a menționat mai sus, APADOR-CH solicită introducerea unei pedepse principale intermediare între amendă și închisoare denumită “Serviciu în folosul comunității” (sau “Munca în folosul comunității”), prin care condamnații să fie obligați să desfășoare un număr specificat de ore pentru comunitate. Rolul pedepsei intermediare este de a lărgi sfera de cuprindere a alternativelor la încarcerare.

Reglementarea privind numărul de ore de serviciu în folosul comunității ce urmează să fie executate trebuie să prevadă condiția proporționalității, în sensul că se va avea în vedere situația fiecărui condamnat (angajat/neangajat, elev, student, ocupație permanentă) în așa fel încât persoana să poată respecta hotărârea judecătorească fără periclitatea carierei sau existenței cotidiene a sa și a familiei sale.

4. Art. 61 – Stabilirea amenzii.

Maximul amenzii aplicabile persoanelor fizice a crescut de 4 ori, de la 50.000 lei (în actualul Cod penal) la 200.000 lei. Asociația consideră că este o creștere exagerată a cuantumului amenzii, până la limita prevăzută atât în actualul Cod penal, cât și în proiect de la care încep consecințele deosebit de grave (200.000 lei). Este necesar ori să se reevalueze suma de la care încep consecințele deosebit de grave (suma care urmează să crească până la 800.000 – 1.000.000 lei), ori, de preferat, să se revină la cuantumul maxim de 50.000 lei al amenzii, cum este în prezent.

5. Art. 63 – Înlocuirea pedepsei amenzii cu închisoarea.

Asociația solicită eliminarea acestui articol. Prin el, se realizează o discriminare între cei ce au mijloace materiale (pot fi executați silit) și cei ce nu au, deci nu pot fi executați silit. Cei fără mijloace materiale, neputând fi executați silit, vor trebui să meargă la închisoare. Asociația consideră că reținerea “relei-credințe” a celor lipsiți de mijloace materiale este discutabilă în raport de actualele dispoziții constituționale, care prevăd doar dreptul -nu și obligația- la muncă. În mod normal, **insolvabilitatea nu poate fi sursă de sancțiuni suplimentare, de privare de libertate.**

Ca principiu, transformarea amenzii neîncasate în închisoare (denumită “*constrângere de corp*”) este o măsură privativă de libertate caracterizată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului ca fiind **arhaică** (hotărârea Curții din anul 2002 în cazul Goktan c/Franta). Or, proiectul Codului penal trebuie să fie un proiect modern.

În toate cazurile în care pedeapsa amenzii nu este executată, indiferent de existența sau inexistența „relei-credințe”, aceasta urmează a fi transformată în muncă în folosul comunității, în condițiile art. 64 din proiectul Codului penal.

6. Art. 65 al. 2 - Conținutul și modul de executare a pedepsei accesorii a interzicerii exercitării unor drepturi

Asociația solicită modificarea textului în sensul ca drepturile părintești să nu mai fie interzise “de drept”, automat, în cazul celor condamnați la detențiune pe viață. Interzicerea drepturilor părintești nu trebuie dispusă automat, ci trebuie apreciată de instanță pentru fiecare caz în parte, după o analiză și evaluare a situației concrete din fiecare caz, dacă se stabilește că în mod real interesele minorului sunt afectate; dacă s-ar aplica automat, interdicția ar fi o măsură lipsită de proporționalitate.

7. Art. 71 al. 3 – Durata executării pedepsei.

Asociația solicită modificarea textului în sensul că nu trebuie exclusă din executarea pedepsei durata cât condamnatul este în spital, atâta vreme cât este supus regimului privativ de libertate, indiferent de motivul pentru care este internat, deci **chiar dacă și-a provocat în mod voit boala**. Este evident că **privarea de libertate se menține** pe durata spitalizării și, prin urmare, nu poate fi exclusă din calcul.

8. Art. 114 al. 1 – Limitele răspunderii penale.

Asociația consideră că scăderea vârstei de la care minorul răspunde penal, de la 14 la 13 ani nu se justifică. Datele statistice invocate în expunerea de motive se referă la existența discernământului în majoritatea cazurilor de minori între 14 și 16 ani, de unde inițiatorii proiectului trag concluzia cel puțin discutabilă că același lucru ar fi valabil și pentru minorii în vârstă de 13 ani. Or, nu există date statistice (cel puțin, nu au fost prezentate în expunerea de motive) care să ateste că minorii între 13 și 14 ani au discernământul faptelor. Invocarea legilor penale din țări occidentale în care vârsta de la care funcționează răspunderea penală este de 10 sau 12 ani este irelevantă pentru că gradul de dezvoltare economică, tehnică și culturală din acele țări este diferit celui din România. Impactul progresului tehnologic asupra discernământului minorilor, în condițiile unei dezvoltări sociale neuniforme, rămâne o chestiune discutabilă ca argument pentru o maturizare mai rapidă și ca temei pentru agravarea situației minorilor.

9. Art. 138 – Stabilirea amenzii pentru persoana juridică.

Maximul amenzii stabilit pentru persoana juridică a crescut cu 50%, de la 2.000.000 lei, în prezent, la 3.000.000 lei (în proiect). Având în vedere că un prejudiciu de peste 200.000 lei constituie, potrivit legii, o consecință **deosebit** de gravă (art. 146 din actualul cod penal, art. 175 din proiect), rezultă că aplicarea unei amenzi de 3.000.000 lei are semnificația producerii unei consecințe de 15 (!) ori mai gravă decât consecințele deosebit de grave prevăzute de lege.

Rezultă că, ori consecințele deosebit de grave nu sunt evaluate corect de legiuitor (suma de la care se prezumă producerea lor fiind subdimensionată), ori, și asta este opinia asociației, proiectul prevede amenzi disproporționate de mari, de natură să ducă la desființarea persoanei vizate.

PARTEA SPECIALĂ

10. Art. 188 – Uciderea la cererea victimei.

Problema eutanasiei a fost larg dezbătută în opinia publică din țările democratice, neexistând o unanimitate a punctelor de vedere.

Întrucât prin această infracțiune se pedepsește o faptă “*săvârșită la cererea explicită, serioasă, conștientă și repetată a victimei care suferea de o boală incurabilă sau de o infirmitate gravă, cauzatoare de suferințe permanente și greu de suportat*”, asociația consideră că pedeapsa de la 3 la 7 ani închisoare este exagerată.

Asociația are în vedere faptul că uciderea unei persoane care nu a cerut deloc acest lucru și nu se afla într-o stare terminală, se pedepsește, când este consecința culpei făptuitorului, cu închisoare “numai” de la 1 la 5 ani (art. 190 al. 1 din proiect).

Deci, sub aspectul regimului sancționator **ar trebui prevăzută pentru eutanasiie o pedeapsă, dacă nu mai mică, măcar de aceleași dimensiuni cu pedeapsa pentru uciderea din culpă** a unei persoane.

11. Art. 270 Obstrucționarea justiției

Asociația solicită **eliminarea acestui articol**, întrucât consideră ca **excesivă sancționarea penală** a unei conduite care poate constitui o simplă abatere judiciară.

În versiunea proiectului de Cod penal din 24.01.2008, la art. 261 era definită infracțiunea de obstrucționare a justiției, prin indicarea exactă a conduitei incriminate. Astfel, textul prevedea sancționarea penală a martorului pentru neprezentare sau pentru refuzul de a da declarații, ori sancționarea penală a expertului/interpretului care nu efectuează expertiza/interpretarea.

În varainta de proiect de cCd penal din 2.12.2008, textul art. 270 definește mult mai ambiguu infracțiunea de obstrucționare a justiției și este lipsit de previzibilitate, întrucât nu se poate ști în mod exact care este conduita care este sancționabilă penal.

Redactarea din varianta de proiect din 2.12.2008 nu exclude posibilitatea de sancționare penală a unui martor care nu se prezintă sau nu depune mărturie, însă, din cauza modului ambiguu de redactare, textul nu prevede clar că o astfel de conduită este sancționabilă penal, astfel că destinatarul normei nu poate avea reprezentarea exactă a cerințelor din norma de incriminare.

În general, conduita incriminată prin art. 270 din proiect ar trebui să constituie, eventual, abateri judiciare, iar nu infracțiuni. Sancționarea acestor abateri ar trebui să fie de natură pecuniară, iar disciplinarea celor vizați prin sancțiuni s-ar asigura eficient dacă, după aplicarea unei sancțiuni pecuniare, statul ar depune diligențele necesare pentru a urmări și asigura executarea ei.

Introducerea acestei infracțiuni creează posibilitatea ca numărul dosarelor penale să crească artificial și ca urmărirea penală să se concentreze pe fapte minore, dar mai ușor de rezolvat, cum ar fi “infracțiunea” de absență a martorului citat, decât pe infracțiuni cu adevărat importante.

12. Art. 275 – Presiuni asupra justiției.

Asociația solicită **eliminarea acestui articol**, deoarece nu constituie lege previzibilă în sensul Convenției Europene a Drepturilor Omului. Este redactat extrem de larg, vag, ambiguu și permite săvârșirea de abuzuri prin care se va împiedica punerea în discuția liberă a membrilor comunității a unor chestiuni de interes public privind buna funcționare a autorităților publice.

13. Art. 276 – Compromiterea intereselor justiției.

Asociația atrage atenția asupra unui efect secundar deosebit de periculos pentru presă al acestei noi incriminări. Având în vedere că informațiile la care se referă art. 276 sunt dezvăluite, de regulă, către presă, se va ajunge, în practică, la efectuarea de percheziții repetate în redacțiile ziarelor sau televiziunilor și la ridicări de înscrisuri și obiecte (de exemplu, hard-uri ale calculatoarelor) de la sediul redacțiilor care au publicat informațiile primite. Operațiunea va fi justificată, formal, de necesitatea identificării autorului noii infracțiuni (cel ce a dezvăluit informația publicată în presă).

Asociația solicită **eliminarea acestui articol**, întrucât, pe de o parte, crează un pericol real pentru funcționarea normală a presei, iar, pe de altă parte, lipsa până în prezent a acestei incriminări nu a generat o stare gravă și generală pentru bunul mers al justiției, care să justifice introducerea unor mijloace de natură penală în această materie.

Al. (4) nu prevede o garanție reală împotriva posibilelor abuzuri, întrucât exonerarea de răspundere penală are loc numai dacă au fost divulgate ori dezvăluite **acte sau activități ilegale**. Deci, pentru a fi exonerată de răspundere, nu este suficient ca persoana care a făcut dezvăluirea să aibă convingerea că acele activități ar fi ilegale, fiind absolut necesar ca ea să facă dovada caracterului ilegal al actului sau activității. Or, caracterul ilegal al unui act sau al unei activități poate fi stabilit numai de instanță. Până atunci, o persoană poate avea doar o bănuială rezonabilă că acel act este ilegal. În aceste condiții, nimeni nu va mai pune în discuția publică chestiuni de interes general privind încălcarea legii de către autorități într-o cauză penală, deși art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului permite acest lucru.

Asociația consideră necesar ca, în loc de incriminarea unor astfel de fapte, autoritățile publice să adopte reglementări **interne** stricte, prin care să asigure în mod eficient protejarea informațiilor pe care le dețin.

Dacă va fi menținut art. 276, este necesară modificarea al. (4) după cum urmează:

“(4) Nu constituie infracțiune fapta prin care sunt divulgate ori dezvăluite acte sau activități despre care o persoană poate presupune în mod rezonabil ca au caracter ilegal”.

14. Art. 283 – Asistența și reprezentarea neloială.

Asociația solicită **eliminarea acestui articol**, deoarece nu face altceva decât să permită hărțuirea avocaților. Până în prezent, în opinia publică nu s-a constatat existența unei necesități sociale de incriminare a unor astfel de fapte. Cazurile de tipul celor incriminate nu au făcut obiectul unor semnalări sau dezbateri publice, iar, dacă există, sunt foarte rare. În schimb, prin crearea posibilității de anchetare a avocaților sub acest pretext, se deschid foarte larg porțile spre abuzuri și intimidare (un fost client, nemulțumit de soluția obținută, îl poate reclama pe avocat sub pretextul ca i-a “vătămat interesele”, iar avocatul este “la dispoziția” organelor de urmarire penală,

care-l pot ancheta timp îndelungat, cu atât mai mult cu cât, în alte ocazii, în alte dosare, s-a dovedit “incomod” pentru aceleași organe de urmărire penală).

Redactarea textului art. 283 este atât de vagă și de ambiguă, încât, chiar dacă intenția incriminării a fost una bună, rezultatul este de-a dreptul și iremediabil compromis.

Reglementările actuale privind exercitarea profesiei de avocat conțin suficiente garanții, care fac inutilă incriminarea din art. 283 din proiect. Asociația reamintește cu această ocazie că, într-o societate democratică, reglementarea raporturilor sociale nu se face cu preponderență prin transformarea faptelor în infracțiuni. Intervenția penalului în raporturile sociale trebuie să aiba caracter de excepție, ca ultim remediu, și nu să fie regula.

15. Art. 303 – Divulgarea informațiilor secrete de stat.

Asociația solicită **eliminarea acestui articol**, care nu există în Codul penal actual. În prezent, este incriminată divulgarea secretului de stat care periclitează siguranța statului (art. 169 din actualul Cod penal), deoarece caracterul de secret de stat este dat tocmai de prejudiciul pentru securitatea națională ce s-ar crea prin dezvăluirea sa. Articolul 15 lit.e din Legea nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate definește „*informațiile secrete de stat*” ca „*informațiile care privesc securitatea națională, prin a căror divulgare se pot prejudicia siguranța națională și apărarea țării*”. Potrivit acestei definiții, informațiile secrete de stat nu există decât în relație cu securitatea națională. De aceea, incriminarea separată a dezvăluirii unor informații care sunt secrete de stat, dar care nu prejudiciază securitatea națională (!?), nu se justifică.

De altfel, în prezentul proiect, la art. 403 este incriminată divulgarea secretului care periclitează securitatea națională. Coexistența art. 303 și art. 403 din proiect va genera numeroase confuzii și abuzuri, în condițiile în care incriminarea din art. 303 nu respectă definiția legală a informației secret de stat, astfel cum este prevăzută în art. 177 al. 1 din proiect (care face trimitere la legea cadru în materia informațiilor clasificate, respectiv la art. 15 lit. e din Legea nr. 182/2002).

16. Art. 304 - Divulgarea informațiilor secrete de serviciu sau nepublice.

Asociația solicită **reformularea alin. 1**, pentru a sublinia, că și în prezent, divulgarea altor informații decât cele secret de stat este incriminată doar dacă se referă strict la activitatea economică, deci, doar pentru protejarea secretului economic. În lipsa acestei circumstanțieri, alin. 1 al art. 304 pedepsește, practic, divulgarea oricărei informații, cu consecința instaurării unei secretomanii absolute la nivelul societății.

De asemenea, alin. 1 trebuie reformulat și prin eliminarea sintagmei “*dacă prin aceasta sunt afectate interesele...*”, care are un caracter mult prea larg, prea general și, astfel, lipsit de previzibilitate. Sub acest aspect, este de preferat o variantă îmbunătățită a redactării din actualul cod penal (art. 298 – divulgarea secretului economic), care să condiționeze existența infracțiunii de “*crearea unei pagube persoanei juridice sau a riscului evident de producere a unei astfel de pagube*”.

17. Art. 368 - Tulburarea ordinii și liniștii publice.

Asociația solicită **reformularea** textului cu privire la consecințele ce trebuie produse de faptă pentru a constitui infracțiune, în sensul că este nevoie de producerea unei tulburări **grave** a ordinii și liniștii publice, iar nu de o simplă tulburare a acestora.

Asociația consideră că dacă nu se realizează o tulburare gravă, fapta trebuie inclusă în categoria contravențiilor, iar nu a infracțiunilor.

În consecință, asociația propune înlocuirea sintagmei “*tulbură ordinea și liniștea publică*” cu “*tulbură **grav** ordinea și liniștea publică*”.

18. Art. 369 - Tulburarea ordinii publice prin adunări neautorizate.

Asociația solicită **reformularea** alin. 1, în sensul pedepsirii doar a comiterii de acte de violență cu ocazia participării la o adunare publică neautorizată. Simpla participare la o astfel de adunare publică, chiar neautorizată, nu ar trebui să constituie infracțiune, nici dacă în cadrul acelei adunări publice alte persoane săvârșesc acte de violență. Răspunderea penală fiind personală, pentru fapta proprie, de comiterea violențelor ar trebui să răspundă doar cei ce le-au săvârșit, nu și persoanele care se aflau în acea adunare publică, dar care nu s-au comportat violent.

Pentru simpla participare la o adunare publică neautorizată, asociația consideră că este suficientă și pe deplin proporțională o sancțiune de natură contravențională față de persoanele care nu au comis acte de violență.

29. Art. 400 Comunicarea de informații false.

Asociația solicită **reformularea** acestui articol, în sensul de a fi pedepsită doar comunicarea cu **rea-credință** a acestor informații, deci în condițiile în care autorul a cunoscut în mod cert că informațiile erau false și, în ciuda acestui fapt, le-a făcut publice.

Precizarea solicitată de asociație este de natură să elimine ambiguitățile și abuzurile legate de aplicarea acestui articol, al cărui debut în codul penal aproape a coincis cu un abuz de notorietate la adresa libertății de exprimare, cazul Ciuvică-Iane.

Asociația propune ca formularea din proiect “*Comunicarea sau răspândirea, prin orice mijloace, de știri, date sau informații false...*” să fie înlocuită cu următoarea: “*Comunicarea sau răspândirea, **cu știință**, prin orice mijloace, de știri, date sau informații false...*”.

20. Art. 401 – Propaganda pentru război.

Asociația solicită **eliminarea acestui articol**, care nu se aplică în practică, deci nu răspunde unor nevoi sociale actuale, însă poate fi folosit cu suficientă ușurință împotriva libertății de exprimare.

Este foarte posibil ca exprimarea publică a unor opinii, cu ocazia discutării unor chestiuni de interes public, să fie catalogată drept infracțiune în raport de conținutul acestei incriminări. Din studiul precedentelor istorice, rezultă că războaiele nu au fost declanșate de exprimarea publică a unor opinii, oricât de radicale ar fi ele. De asemenea, autoritățile din fiecare țară nu decid pornirea războaielor în funcție de

afirmațiile unei/unor persoane și nu se bazează în luarea unor decizii de gravitatea inițierii unui conflict armat doar în baza unor zvonuri sau „știri tendențioase”. Autoritățile au la dispoziție serviciile specializate, care au obligația de a le oferi informații reale.

Asociația propune, ca **alternativă la eliminarea art. 411, reformularea acestuia**, în sensul **pedepsirii răspândirii de știri tendențioase sau inventate doar în timp de război sau pe durata stării de asediu**; evident, în acea perioadă propaganda pentru război ar rămâne fără obiect, deci nu ar mai trebui inclusă în textul reformulat.

21. Art. 403 Divulgarea secretului care periclitează securitatea națională.

Asociația solicită, în primul rând, **eliminarea** alineatului 3 care permite **pedepsirea oricărei persoane** – altele decât cele pentru care păstrarea secretelor este o sarcină de serviciu - deci inclusiv a ziariștilor, care intră în posesia unor documente sau date care constituie secrete de stat sau care nu constituie secrete de stat dar nu trebuie divulgate.

Menținerea în proiect a infracțiunii din alineatul 3 este cu atât mai surprinzătoare și greșită cu cât practic, textul respectiv a fost **abrogat implicit** prin intrarea în vigoare a Legii 182/2002 privind informațiile secrete de stat. Astfel, articolul 16 din Legea nr.182/2002 prevede: *„Protecția informațiilor secrete de stat este o obligație ce revine persoanelor autorizate care le emit, le gestionează sau care intră în posesia acestora”*, iar articolul 44 alineatul 1 din aceeași lege prevede: *„Pe data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă... orice alte dispoziții contrare”*. Din formularea articolului 16 rezultă că obligația de a proteja informațiile secrete de stat **nu mai revine „tuturor cetățenilor”, ci numai „persoanelor autorizate”** care le emit, le gestionează sau care intră –ca persoane autorizate- în posesia lor. Întrucât „simplii cetățeni” (inclusiv ziariștii), nu intră în sfera persoanelor autorizate la care se referă articolul 16, rezultă că pentru aceștia **nu mai există obligația de a proteja informațiile secrete de stat**.

O altă inadvertență legislativă provocată de menținerea, în art. 403 din proiect, a unor dispoziții similare celor din art. 169 din Codul penal în vigoare se realizează în raport cu art. 13 din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, care prevede: *“Informațiile care favorizează sau ascund încălcarea legii de către o autoritate sau o instituție publică nu pot fi incluse în categoria informațiilor clasificate și constituie informații de interes public”*.

Nici unul dintre alineatele art. 403 din proiect nu prevede această excepție, ceea ce conduce la dezordine și contradicție legislativă. În contextul alin. 3 al art. 413, lipsa acestei excepții poate conduce la pedepsirea ziaristului care ar face publică, de exemplu, o informație privind încălcarea legii de către un serviciu de informații.

De aceea, asociația solicită, pe lângă eliminarea alin. 3 al art. 403, și introducerea unui nou alineat care să cuprindă dispoziții corelative cu prevederile art. 13 din Legea nr. 544/2001.

22. Art. 426 – Sustragerea de la luarea în evidența militară.

Asociația consideră excesivă incriminarea faptei și pe timp de pace, având în vedere că prin Legea nr. 395/2005 a fost suspendat serviciul militar obligatoriu pe timp de pace. Asociația apreciază că o măsură proporțională ar consta în introducerea acestei fapte în categoria contravențiilor.

În consecință, art. 436 ar trebui **reformulat**, prin modificarea alin. 1 și eliminarea alin. 2. Textul rezultat, propus de asociație, este următorul:

“Sustragerea de la luarea în evidența militară, selecția, stabilirea aptitudinilor și a opțiunilor privind modul de îndeplinire a îndatoririlor militare, în timp de război sau pe durata stării de asediu, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.”

13 februarie 2009